

языковом плане, содержат значимую информацию и несут познавательную ценность. Следовательно, они могут быть аутентичными и содержать еще неизвестный учащимся языковой материал – трудности, которые им следует преодолеть на дотекстовом и текстовом этапах работы.

В подобранном медиатексте идет речь о космическом туризме, высоких ценах на полеты в космос и о сомнениях в реальности их доступного и повсеместного осуществления. В нем затрагивается понятная и достаточно интересная тема для 8 класса.

Приведем некоторые из разработанных в ходе исследования упражнений, нацеленных на обучение критическому чтению на английском языке в рамках *послетекстового* этапа, а именно выхода в устную и письменную речь с опорой на текст статьи:

I. Ответьте устно на вопросы:

(пример вопросов) *Express your opinion on the whole situation concerning space tourism acceleration. Do you support what businessmen are doing? Explain why.*

II. Напишите аннотацию к статье *Are billionaires' space travel plans out of touch with reality?* и осветите следующие пункты: 1) *the main topic of the article*; 2) *people that are involved*; 3) *existing problems and doubts related to the topic*; 4) *your opinion on the situation with explanation*.

Таким образом, обучение критическому чтению на иностранном, в данном случае, английском языке позволит не только развить умение ставить под сомнение и анализировать обширный поток информации, с которым на сегодняшний день на постоянной основе сталкивается практически каждый человек, способность делать выводы по содержанию источника информации и аргументировать свое мнение по нему, но и способствовать значительному развитию лингвистических компетенций и общего кругозора. Можно сделать вывод, что медиа-тексты могут использоваться учителем в качестве материала для формирования умения критического чтения, поскольку они соответствуют параметрам, необходимым для его реализации и являются приемлемой базой для разработки необходимых упражнений.

1. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. пособие / Е.А. Маслыко и др. – 4. изд., стер. – Минск: Вышэйш. шк., 1998. – 522 с.

2. Халперн, Дайана. Психология критического мышления / Дайана Халперн; [Пер. с англ. Н. Мальгина и др.]. – 4. междунар. изд. – СПб.: Питер, 2000. – 503 с.

3. National Geographic, «Are billionaires' space travel plans out of touch with reality?» <https://api.nationalgeographic.com/distribution/public/amp/travel/article/desire-interest-space-tourism>

ВОБРАЗ ШЫПШЫНЫ Ў НАВЕЛЕ “ЛАДДЗЯ РОСПАЧЫ” У. КАРАТКЕВІЧА

Сіманковіч А.В.,

студэнтка 2 курса ВДУ імя П.М. Маішэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Падстаўленка В.Ф., канд. філал. навук, дацэнт

Як вядома, для аб’ектыўнага раскрыцця мастацкага прыклада важна ўлічваць не толькі час яго напісання, але і многія іншыя фактары, у тым ліку і інтэпрэтацыю падзей і мастацкіх вобразаў у шырокім культуралагічным (ці філасофскім) кантэксце. Гэтае палажэнне поўнаасцю актуальна для даследавання творчасці Уладзіміра Караткевіча, чый мастацкі свет аб’ядноўваў уласна беларускае і ўніверсальнае, агульначалавечае. Мастацкая сімвалічнасць стала адной са стыльвых дамінант і ў яго навеле “Ладдзя Роспачы”.

Актуальнасць навуковага даследавання сімвалічнай значнасці асобных вобразаў твора (у дадзеным выпадку вобраза шывшыны) акрэслівае новы ўзровень вывучэння мастацкага свету “Ладдзі Роспачы” з яе патрыятычнай скіравасцю і шматвектарнай культуралагічнай асновай.

Мэта артыкула – раскрыць шматаспектную сімвалічнасць вобраза шыпшыны ў згаданым творы.

Матэрыял і метады. Матэрыялам нашага даследавання паслужыла навела “Ладдзя Роспачы” У. Караткевіча. Асноўнымі для навуковага аналізу абраны прыёмы канкрэтна-гістарычнага, дэскрыптыўнага метадаў.

Вынікі і іх абмеркаванне. Як ужо адзначалася вышэй, адным з галоўных вобразаў-сімвалаў у творы выступае шыпшына. Семантыка гэтай кветкі заключае ў сабе вялікую колькасць аспектаў у нацыянальнай свядомасці беларусаў. Яна ўспрымаецца як сімвал кахання і маладосці. А ў фальклоры шыпшына адлюстроўвае боль, пакуты, варожасць, цяжкасці, што паказана, напрыклад, у беларускіх народных песнях: “Па сыну пасадзіла чырвону каліну <...> па маладой нявестцы — калючу шыпшыну” [1].

З часоў глыбокай старажытнасці шыпшына сімвалізавала мужчынскае цела і маладосць. У Лады, багіні кахання ўсходніх славян, былі два сыны: Лель і Палель. У паданнях Палель прыходзіў на вяселле ў пазалачоным адзенні, яго галаву заўсёды ўпрыгожваў вянок з шыпшыны [1].

У беларускую літаратуру вобраз сімвалічнай кветкі адным з першых увёў Уладзімір Дубоўка ў вершы “О, Беларусь, мая шыпшына”. Караткевіч, у сваю чаргу, працягваў ідэйна развіваць вобраз дзікай прыгожай ружы. У адзначанай навеле разгортваюцца многія адпаведныя фальклорна-міфалагічныя матывы. З аднаго боку, пратаганіст Гервасій бярэ шыпшынавую кветку з сабой на смерць – гэта сімвалізуе боль і пакуты, з якімі ён сустранецца ў хуткім часе. З другога боку, сам персанаж з’яўляецца ўвасабленнем мужчынскасці і жыццёвасці (маладосці). Як зазначана ў творы, Выліваха “сабою быў дзівосна гожа і пяшчотны, а паводзін – самых заганых” [2, 107]. Такім чынам, шыпшына сутнасна звязана і з вобразам галоўнага героя, таму амаль заўсёды яна знаходзіцца ў руках Выліваха.

Сувязь кветкі з вобразам галоўнага героя, безумоўна, важная і значная, асабліва ўлічваючы, што ў навеле “Ладдзя Роспачы” аўтар пад вобразам шыпшыны ўвасобіў родную зямлю, Беларусь. Упершыню чытач сустракае гэты сімвал падчас сустрэчы Выліваха са Смерцю. Аўтар адзначае, што галоўны герой, пакідаючы зямлю, найперш зрывае для сябе шыпшыну як напамінак аб Радзіме. Тым самым пісьменнік падкрэсліваў важнасць роднай зямлі ў жыцці Гервасія, адзначаў і непаўторнасць, прыгажосць Беларусі. Кветка – гэта і адзінае, што бярэ з сабой Выліваха ў іншасвет. Гервасій трымае яе ля сэрца: “Распраўляючы звялыя пялёсткі, чырвонай кропляй разгаралася на грудзях Гервасія кветка шыпшыны” [2, 132]. Тут самым паказальна сцвярджаецца думка, што адзінае, з чым застаецца чалавек на ўсё жыццё, да самай апошняй хвіліны, – гэта яго Радзіма. Яна захоўваецца ў чалавечых душах нават, калі мы далёка.

Далей тэма Бацькаўчыны яшчэ больш пашыраецца ў эпізодзе, у якім Выліваха спявае народную песню пра шыпшыну. Дзікая ружа быццам абуджае, падбадзёрвае людзей, і нават іх твары сталі ажываць. Усе, хто знаходзіўся ў ладдзі, пачынаюць успамінаць сваю зямлю, і смяротны смутак адпускае іх. Думкі пра Радзіму разганяюць хмары, і усё вакол заліваецца жыватворным святлом. У гэты момант у герояў з’яўляецца маленькая кропля надзеі на магчымае жыццё, хоць іх лёсы ўжо былі вызначаны.

Кветка шыпшыны выступае і талісманам-абярэгам Гервасія Выліваха, ахоўвае яго ў царстве Смерці: “Сарваў з грудзей зыркую, як жарынка, кветку шыпшыны і пачаў вадзіць ёю вакол сябе” [2, 142]. І пачвары адступілі.

На працягу ўсёй навелы Выліваха раскрываецца як сапраўдны патрыёт. Таму вобраз шыпшыны пастаянна фігуруе ў думках персанажа ці ў сюжэце. Сама Смерць некалькі разоў спрабуе адабраць кветку ці прапануе выйграць яе ў шахматы, але

Выліваха трымаецца можна і ніякім чынам не хоча страціць кветку, ён гатовы нават аддаць жыццё за сваю кветку-краіну: “Я магу гуляць сабою. Але я не гуляю роднай зямлэй” [2,150]. Праз вобразы Вылівахі і шыпшыны Уладзімір Караткевіч паказваў моцную сувязь паміж беларускай зямлэй і яе народам. З гэтага і ўтвораны беларускі нацыянальны свет: з роднай зямлі і людзей, для якіх яна з’яўляецца дарагой радзімай.

Заклучэнне. Такім чынам, вобраз шыпшыны ў народнай культуры трактуецца па-рознаму. У навеле У. Караткевіча дзікая ружа – гэта 1) родная зямля, Беларусь, 2) адначасова яна адлюстроўвае боль, пакуты герояў, 3) адносна пратаганіста сімвалізуе маладосць і мужчынскасць, жыццесцвярджальны пачатак. Вобраз шыпшыны паглыбляе ідэйны змест твора, натуральна звязвае яго падзеі і вобразы са светам спрадвечных народных традыцый і мар.

1. Караткевіч, У. Сівая легенда. Ладдзя Роспачы. Цыганскі кароль / У. Караткевіч. – Мінск : Папуры, 2018. – 240 с.
2. Непрыступная шыпшына // Сайт газеты “Савецкая Беларусь” [Электронны рэсурс]. – Мінск, 2011. – Рэжым доступу: <https://www.sb.by/articles/непрыступная-шыпшына.html>. – Дата доступу: 20.03.2022.

ГЕНДЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕЧЕВОГО АКТА «КОМПЛИМЕНТ» (НА МАТЕРИАЛЕ СОВРЕМЕННЫХ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ТОК-ШОУ)

Скворцова Ю.А.,

студентка 5 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь
Научный руководитель – Хомуськова Н.Ф., канд. филол. наук, доцент

Комплимент представляет собой один из видов речевых актов. Участники данного речевого акта владеют определенной речевой компетенцией и коммуникативными навыками. Выбор языковых средств, интенции и намерения адресата имеют как универсальный, так и специфический характер. Особенности выбора формулы высказывания и его специфика могут зависеть от социальной группы адресата. Категория гендера позволяет выделить два вида адресата: мужского и женского пола. В том или ином обществе складываются стереотипы поведения различных общностей и с течением времени они фиксируются в языке. Гендерные клише – это понимание того, как людям мужского и женского пола следует вести себя в различных речевых ситуациях. Актуальность настоящего исследования определяется важностью изучения гендерного аспекта речевого поведения, что позволяет лингвистам глубже проникнуть в женскую или мужскую картину мира, и, таким образом, сформировать представление о реальных моделях поведения мужчин и женщин, а также специфике мужской и женской стратегии и тактики речи.

Цель исследования – определить гендерные особенности комплимента в англоязычном общении.

Материал и методы. Материалом для исследования послужили современные англоязычные ток-шоу The Voice, The Ellen DeGeneres Show, The Tonight Show Starring Jimmy Fallon. Использовались такие общенаучные методы как анализ, описание и метод случайной выборки.

Результаты и их обсуждение. Исходя из представления о том, что для мужчин и для женщин характерно различное коммуникативное поведение, женский и мужской комплимент также противопоставляется. Их оппозиция строится на различиях в теме комплимента, настроении высказывания, а также на различиях в ответе в зависимости от пола говорящего, а также пола адресата.

Также следует упомянуть, что существует много различий в том, как комплименты функционируют и используются в разных обществах. Общую коммуникативную